Raadsvoorstel

Onderwerp **Zaakid**	Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid 2024-2027 2023-124756
Auteur	Janneke Werkhorst +31793469455 J.van.Reeuwijk@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Hart K. 't (Kim)
Portefeuillehouder	Wethouder Ter Laak
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Eerdere besluitvorming	Raadsvoorstel Lokaal gezondheidsbeleid d.d. 11 september 2017 Collegevoorstel Vaststellen uitvoeringsagenda en afdoening toezegging 80 d.d. 11 februari 2020 Raadsvoorstel Integraal werken aan een gezonde stad d.d. 11 september 2023 Raadsvoorstel Procesvoorstel participatie Nota 'Lokaal preventief gezondheidsbeleid 2024-2027' en Plan 'Integraal werken aan een gezonde stad' d.d. 16 januari 2024
Samenvatting	Met de nota voldoen we aan de wettelijke verplichting vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) om elke vier jaar onze visie, doelstellingen, acties en resultaten die gericht zijn op het bevorderen en beschermen van de gezondheid van inwoners in de stad, vast te stellen. De nota met uitvoeringsagenda betreft de periode 2024-2027, heeft positieve gezondheid als uitgangspunt, is integraal ingestoken en richt zich op de prioriteiten: gezonde generatie, gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden. De ontwikkeling van de nota valt samen met andere ontwikkelingen waarbij behoud en bevordering van gezondheid van mensen een focuspunt is, zoals Zoetermeer 2040 (Omgevingsvisie), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) /Sportakkoord II en het regioplan via het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De nota beschrijft ook hoe deze ontwikkelingen de komende jaren in samenhang worden opgepakt. De gemeente werkt hierin nauw samen met diverse maatschappelijke en zorgpartners, en met inwoners.
Bijlagen	1. Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid 2024-2027 2. Uitvoeringsagenda 2024-2027 3. Matrix met levensfasen gekoppeld aan maatregelen per gezondheidsthema 4. Evaluatie lokaal gezondheidsbeleid 2020-2021 5. Eindverslag participatie

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid 2024-2027
2023-124756

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 maart 2024

besluit

1. De Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid 2024-2027 vast te stellen; met:
    A. De drie prioriteiten: een gezonde generatie, een gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden.
    B. De ambitie voor een Gezonde Stad in 2040.
    C. De beleidsuitgangspunten voor de uitvoering van de nota:
        1. Positieve Gezondheid als brede benadering van gezondheid;
        2. Maatregelen zijn gericht op individuele en collectieve preventie;
        3. We gaan door met bestaande, succesvolle initiatieven op het terrein van gezondheidsbevordering;
        4. We ontwikkelen nieuwe initiatieven, met de thema's uit het plan 'Integraal werken aan een gezonde stad' als leidraad;
        5. Maatregelen pakken we op een integrale manier aan, vanuit het sociale en fysieke domein, om zo meer impact te hebben;
        6. We pakken in samenhang op: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en bevorderen en gezond leven makkelijker maken;
        7. De stad voorbereiden op de toekomst door hantering van de zes pijlers uit de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040, en zoeken daarbij de aansluiting met gezondheid;
        8. We bouwen stevige netwerken van inwoners en maatschappelijke organisaties die zelfstandig functioneren;
        9. Waar nodig voeren we dit beleid uit op wijkniveau;
        10. We betrekken inwoners op een actieve manier bij de uitvoering van dit beleid.
2. Het college opdracht te geven de Uitvoeringsagenda 2024-2027 uit te voeren.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 22 april 2024

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding
De Wet publieke gezondheid (Wpg) vraagt gemeenten eenmaal per vier jaar lokaal gezondheidsbeleid vast te stellen. Dit wordt neergelegd in een nota gezondheidsbeleid, waarin via maatregelen richting wordt gegeven aan het bevorderen en beschermen van de gezondheid van inwoners van onze stad. Om dit beleid effectief te laten zijn, is langer dan vier jaar nodig voor uitvoering. Daarom geeft de nota ook een visie op een Gezonde Stad in 2040, waaraan de beschreven beleidsvoornemens en maatregelen een bijdrage leveren.

De Wpg (art. 13) schrijft voor dat de landelijke prioriteiten, zoals vastgelegd in de landelijke nota gezondheidsbeleid, in acht worden genomen bij de samenstelling van de gemeentelijke nota gezondheidsbeleid. En dat binnen twee jaar na openbaarmaking van de landelijke nota (2020) de gemeentelijke nota moet worden vastgesteld. Vanwege de coronaperiode en nieuwe ontwikkelingen op het terrein van preventief gezondheidsbeleid, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)/ Sportakkoord II en het Integraal Zorg Akkoord (IZA), is de nota later klaar dan 2022. Er is voor gekozen om deze nieuwe ontwikkelingen direct een plek te geven in en te verbinden met de nieuwe nota en daarmee aan te sluiten op de actualiteit.

Naast de landelijke prioriteiten die in acht moeten worden genomen, is de gemeentelijke nota ook gebaseerd op de gezondheidscijfers over Zoetermeer. Daaruit blijkt onder meer dat overgewicht een groot gezondheidsprobleem is, naast leefstijlfactoren zoals te weinig beweging en een te lage groente- en fruitinname. Ook komt eenzaamheid bij alle leeftijdsgroepen vaak voor. Tevens is aandacht nodig voor verbetering van de luchtkwaliteit.

Beoogd effect
- Inwoners zijn zich bewust van het belang van gezond leven om ziekte te voorkomen.
- De gezondheid van mensen is verbeterd en waar mogelijk zijn (chronische) ziekten voorkomen.
- Gezondheidsbescherming wordt op peil gehouden en waar nodig verbeterd (onder andere luchtkwaliteit, geluidhinder, hittestress).
- Gezondheidsachterstanden zijn verkleind, vooral in wijken waar veel mensen wonen met een lage sociaaleconomische status (Meerzicht, Buytenwegh en Palenstein).
- Zwaardere zorgvragen zijn voorkomen door van preventie een vanzelfsprekende eerste stap te maken in de keten van welzijn en zorg.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid 2024-2027 vast te stellen; met:
   A. De drie prioriteiten: een gezonde generatie, een gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden.
   B. De ambitie voor een Gezonde Stad in 2040.
   C. De beleidsuitgangspunten voor de uitvoering van de nota:
      1. Positieve Gezondheid als brede benadering van gezondheid;
      2. Maatregelen zijn gericht op individuele en collectieve preventie;
      3. We gaan door met bestaande, succesvolle initiatieven op het terrein van gezondheidsbevordering;
      4. We ontwikkelen nieuwe initiatieven, met de thema's uit het plan 'Integraal werken aan een gezonde stad' als leidraad;
      5. Maatregelen pakken we op een integrale manier aan, vanuit het sociale en fysieke domein, om zo meer impact te hebben;

6. We pakken in samenhang op: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en bevorderen en gezond leven makkelijker maken;
7. De stad voorbereiden op de toekomst door hantering van de zes pijlers uit de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040, en zoeken daarbij de aansluiting met gezondheid;
8. We bouwen stevige netwerken van inwoners en maatschappelijke organisaties die zelfstandig functioneren;
9. Waar nodig voeren we dit beleid uit op wijkniveau;
10. We betrekken inwoners op een actieve manier bij de uitvoering van dit beleid.

2. Het college opdracht te geven de Uitvoeringsagenda 2024-2027 uit te voeren.

Argumenten

1.1 A. Door te kiezen voor de prioriteiten gezonde generatie en gezonde leefomgeving kan op langere termijn zoveel mogelijk gezondheidswinst worden behaald. De prioriteit vitaal ouder worden draagt bij aan het zo lang mogelijk vitaal thuis kunnen blijven wonen met regie over het eigen leven.

Jong geleerd is oud gedaan. Werken aan een gezonde generatie, waarbij kinderen en jongeren gezond gedrag aanleren en ervaren, leidt tot een gezonder en vitaler leven en gezondheidswinst op de langere termijn. Ook werkt het mee om het zorgstelsel houdbaar te houden.
Een gezonde leefomgeving draagt ook bij aan gezond leven. Zo is schone lucht een belangrijke factor om ziektelast te voorkomen of te verminderen. Zoetermeer kent een dubbele vergrijzing, wat maakt dat de zorgvraag toeneemt door diverse ziekten die bij het ouder worden optreden. Tegelijkertijd neemt het aantal mantelzorgers de komende 10 jaar af. Daarom hebben maatregelen die ouderen ondersteunen en stimuleren bij het (langer) vitaal blijven prioriteit.

1.2 B. Het bereiken van gezondheidswinst en het voorkomen van ziekte is een kwestie van een lange adem. Het hebben van een lange termijnvisie op hoe gezondheidswinst bereikt kan worden, geeft daarbij focus en richting.

De visie op een gezonde stad in 2040 sluit aan bij de hoofdlijnen uit de Omgevingsvisie (Zoetermeer 2040) en de raakvlakken die dit heeft met gezondheid. Door aan te sluiten op de Omgevingsvisie en de vertaalslag naar gezondheid te maken, wordt de kans vergroot dat integraal naar gezondheid wordt gekeken. En dat gezondheid wordt meegewogen bij beslissingen in onder meer het fysieke domein.

1.3 C. Door het hanteren van de negen beleidsuitgangspunten zorgen we ervoor dat we impactvol werken, oftewel zoveel mogelijk kansen benutten om de gezondheid van inwoners te bevorderen en te beschermen.

De negen uitgangspunten dragen allemaal bij aan het vergroten van de impact op de gezondheid van inwoners. Ook het betrekken van inwoners bij maatregelen en oplossingen die gezond gedrag bevorderen en makkelijker maken, vergroot de kans op gezondheidswinst.

1.4 De Nota Lokaal Preventief Gezondheidsbeleid heeft uitwerking nodig, waarvoor een Uitvoeringsagenda 2024-2027 is ontwikkeld.

De Uitvoeringsagenda bevat doelstellingen, indicatoren en acties per gezondheidsthema. Naast de acties uit deze uitvoeringsagenda zijn de activiteiten uit het plan “Integraal werken aan een gezonde stad” van toepassing op het preventief gezondheidsbeleid. Samen vormen ze de gehele uitvoeringsagenda voor het lokaal preventief gezondheidsbeleid in de komende jaren.

Kanttekeningen

1.1 Het bereiken van gezondheidswinst wordt beïnvloed door vele factoren, die lang niet allemaal beïnvloed kunnen worden door gemeentelijke maatregelen.

Het is van belang dit mee te wegen in de te verwachten gezondheidswinst die we als gemeente met onze maatregelen kunnen bereiken. Naast gemeentelijke en lokale initiatieven hebben onder meer ook regelgeving vanuit de landelijke overheid en vanuit Europa invloed op onze gezondheid. Ook kunnen zich situaties voordoen, zoals de coronapandemie, waardoor de gezondheid van inwoners sterk wordt beïnvloed.

1.2 Het werken aan gezondheidswinst voor de lange termijn betekent ook dat er voor de lange termijn budget nodig is om de maatregelen en initiatieven uit te kunnen blijven voeren.

De gemeente heeft een structureel budget voor de uitvoering van preventief gezondheidsbeleid (zie kopje financiën). Daarnaast zijn er voor de periode 2023-2026 tijdelijke financiële middelen door het Rijk beschikbaar gesteld vanuit de brede SPUK die gekoppeld is aan GALA/Sportakkoord II. Dit brengt de noodzaak met zich mee dat wij er samen met onze partners voor zorgen dat de behaalde resultaten van initiatieven die worden opgezet met de tijdelijke middelen, zoveel mogelijk worden geborgd in de reguliere werkprocessen. Daarnaast is het zaak om tijdig richting het Rijk aan te geven dat structurele middelen nodig zijn om preventief gezondheidsbeleid goed voort te kunnen zetten. Ook zijn gesprekken nodig met de zorgverzekeraars als het gaat om zorgkostenombuiging tussen de zorgverzekeraar en de gemeente. Deze zaken zullen in regionaal en landelijk verband samen met andere gemeenten moeten worden opgepakt.

Financiën

Vanuit het plan “Integraal werken aan een gezonde stad” en de daaraan gekoppelde brede SPUK, worden in de periode 2023-2026 financiële middelen ingezet voor deze doelstellingen. Vanwege de domein overstijgende aanpak zal worden bekeken of vanuit andere domeinen kan worden bijgedragen aan overstijgende doelen die binnen de visie van deze nota passen.

Controleprotocol

Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie

Als bijlage bij dit raadsvoorstel is het eindverslag participatie bijgevoegd.

Duurzaamheid

De nota met uitvoeringsagenda beoogt te leiden tot duurzaam positieve gevolgen voor de gezondheid van onze inwoners.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

De visie van positieve gezondheid ligt ten grondslag aan de nota. Daarin is onder meer ‘Mee kunnen doen’ een belangrijk aandachtsgebied, wat meegenomen wordt in de voorgestelde maatregelen van de uitvoeringsagenda. Tevens is toegang hebben tot bijvoorbeeld relevante gezondheidsinformatie en hulp een randvoorwaarde om gezond leven te bevorderen en dit voor elke inwoner bereikbaar te maken.

Rapportage en evaluatie

Rapportage en evaluatie vindt plaats via P&C-cyclus, voor GALA is een aparte monitoring opgezet.